ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

“KISHI ISBILERMENLIKTIŃ JIÓ HÁMDE XALÍQ BÁNTLIGINDE TUTQAN ORNÍ ”

Esbergenova Svetlana Xojakmetovna

Nókis mámleketlik texnika universiteti

“Social-gumanitar pánler” kafedrası oqıtıwshısı,

tariyx pánleri kandidatı, alpamys04@mail.ru

Ilyasov Ziynat Azamatovich

No’kis ma’mleketlik texnika universiteti

“Ekonomika hám telekommunikaciya injeneringi” fakulteti

Ekonomika bakalavr tálim baǵdarı 2-kurs studenti,

ziynatilyasov2006@gmail.com

https://doi.org/10.5281/zenodo.20513219

Annotaciya: Bul maqalada Ózbekistan Respublikasında kishi isbilermenlikti rawajlandırıw boyınsha ámelge asırıp atırǵan is-ilajlardıń nátiyjeliligi kishi isbilermenliktıń JIÓdegi kólemi hómde xalıq bántliginde tutqan ornı hám olardıń ózgeriw tendenciyaları hám óz ara baylanısları ulıwma respublika kóleminde, sonıń menen bir qatarda aymaqlar kesiminde atap aytqanda Qaraqalpaqstan Respublikası, wálayatlar hám Tashkent qalası tiykarında úyrenip shıǵıladı

Gilt sózler: JIÓ, bántlik, statistika, aymaq, kishi isbilermenlik, korrelyacion analiz

“THE ROLE OF SMALL BUSINESS IN GDP AND POPULATION EMPLOYMENT”

Esbergenova Svetlana Xojakmetovna

Lecturer, Candidate of Historical Sciences,

Department of Social and Humanities,

Nukus State Technical University,

alpamys04@mail.ru

Ilyasov Ziynat Azamatovich

Nukus State Technical University, Faculty of “Economics and

Telecommunications Engineering, 2nd year bachelor's degree in Economics”,
ziynatilyasov2006@gmail.com

https://doi.org/10.5281/zenodo.20513219

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

Annotation: This article examines the effectiveness of measures implemented to develop small business in the Republic of Uzbekistan, the share of small business in GDP, its role in employment, as well as change trends and interrelations both at the national level and by regions, specifically the Republic of Karakalpakstan, the regions, and the city of Tashkent.

Keywords: GDP, employment, statistics, region, small business, correlation analysis.

“ РОЛЬ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ВВП И ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ”

Есбергенова Светлана Хожакметовна

Преподаватель кафедры "Социально-гуманитарных науки"

Нукусского государственного технического университета,

кандидат исторических наук, alpamys04@mail.ru

Ильясов Зийнат Азаматович

Нукусский технический университет факультета

“ Экономика и телекоммуникационный инжиниринг” студента

2-го курса направления бакалавриата Экономика,

ziynatilyasov2006@gmail.com

Аннотация: В данной статье изучается эффективность мер, реализуемых по развитию малого предпринимательства в Республике Узбекистан, доля малого бизнеса в ВВП и его роль в обеспечении занятости населения, а также тенденции их изменения и взаимосвязи как в масштабе всей республики, так и в разрезе регионов, в частности Республики Каракалпакстан, областей и города Ташкента.

Ключевые слова: ВВП, занятость, статистика, регион, малое предпринимательство, корреляционный анализ.

Respublikamızda ámelge asırılıp atırǵan ekonomikalıq reformalardıń eń áhmiyetli baǵdarlarınan biri-bul kishi isbilermenlikti rawajlandırıw, isbilermenlerdiń iskerlik etiwi ushın qolaylı shárayat jaratıw esaplanadı. Bul reformalardı ámelge asırıwda isbilermenler iskerligin tártipke salıwshı nızam-qaǵıydalardıń islep shıǵılıwı, isbilermenlerdiń mashqalaların tez hám anıq sheshiw áhmiyetli esaplanadı. Bul processti úyreniwde statistikalıq hám real maǵlıwmatlardı jıynaw hám qayta islew arqalı biz ekonomikanıń real sektorı rawajlanıw tendenciyaları hám reformalardıń nátiyjeliligin bahalay alamız.

Kishi isbilermenliktiń Ózbesktan Respublikası ekonomikasındaǵı úlesin anıqlawda kishi isbilermenliktiń aymaqlar hám mámeleket kóleminde JIÓde úlesi áhmiyetli kórsetkish esaplanadı. Maǵlıwmatlarǵa bola Ózbekstan Respublikasında kishi isbilermen ekonomikadaǵı

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

úlesi sońǵı 15 jıldaǵı eń tómen dáreje 49,7%ke jetken.[1] Aymaqlar kesiminde analiz etilgende de bul tendenciyanıń barlıq aymaqlarda júz berip atırǵanlıǵınıń gúwası bolamız.(1-keste)

Aymaq	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Ózbekstan	60.8	61.9	60.8	60.9	61.9	64.6	66.8	67.4
Qaraqalpaqstan	60.7	60.1	62.5	62.5	62.7	69.7	63.6	66.5
Andijan	69.1	69.8	67.3	68.4	71.3	78.5	83.6	82
Buxara	64.5	71.2	70.2	72.1	73.6	77.4	79.3	81.2
Jizzax	79.4	80.1	78.3	76	78.4	83	84.2	86.4
Qashqadarya	61	58.6	57.4	60.3	62.2	63.2	66.7	75.9
Nawayı	40.6	48.3	46.4	46.2	46.1	51	50.4	46.5
Namangan	72.1	74.6	72.7	74.9	75.4	78.7	79.8	83.5
Samarqand	80.5	80.7	76.8	76.8	78	80.2	81.2	83
Surxandárya	74	75.4	75.1	73.6	74.4	77.4	79.1	83.6
Sirdárya	74.2	73.8	72	73	73.9	75.1	75.9	80.8
Tashkent	64	64.5	65.6	62.3	64.3	66.5	67.9	67.6
Ferǵana	64.9	65.5	65.5	63.9	63.6	69.7	73.9	74.2
Xorezm	77.5	76.2	74.8	73.6	75	77.1	79.4	80.5
Tashkent qalası	64	60.7	58.9	63.5	63.3	66.7	68.1	65.6
Aymaq	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Ózbekstan	63.5	58.1	56.7	56.3	54.3	53.8	53.5	49.7
Qaraqalpaqstan	63.8	62.8	62.4	61.6	61.7	64.2	66	62.6
Andijan	75.4	72.5	73	74.6	69.8	68.6	70.1	66.8
Buxara	81.9	76.2	77	77.4	74.4	72.5	72.4	69.3
Jizzax	86.7	84	83.8	80.6	78.3	74.8	74.7	69.3
Qashqadarya	73.8	73.4	74.1	71.7	69.9	69.8	70.6	67.4
Nawayı	42.6	32.4	25.3	27	26.8	27.6	23.5	20.7
Namangan	81.8	77.9	76.4	76.1	74.6	74	73.9	71

[1] https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/small-business-and-entrepreneurship-2

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

Samarqand	81.4	76.5	75.2	74.3	70.8	72	72.4	68.5
Surxandárya	81.4	79.1	77.9	78	77.3	76.6	77.9	75.4
Sirdárya	79.5	72.5	72.9	71.2	67.8	65	68.5	66.9
Tashkent	60.1	54.4	51.2	48.3	50.4	53.3	55.1	52.7
Ferǵana	74	71.9	73.4	72.2	71.6	71.8	74	70.8
Xorezm	80.1	78.2	77.7	75.9	72	72.4	72.8	69.6
Tashkent qalası	67.4	56.5	54.4	52	52.2	52.4	52.3	50.2

1-keste. JIÓde kishi isbilermenliktiń kólemi respublika hámde aymaqlar kesiminde

Kishi isbilermenkiktiń ekonomikadaǵı roliniń soŋǵı jıllardaǵı mámleketlik qollap-quwatlaw hám járdemlerge qaramay kemeyine bir qansha faktorlar tásir kórsetken bolıp esaplanadı:

1. Orta hám iri biznestiń ósiwi kishi isbilermenlik subyektlerinen joqarı bolıwı.(kishi isbilermenlik subyektleri rawajlanlıǵı menen, biraq ulıwma úlesiniń azayıwı)
2. COVID-19 pandemiyası: Xalıqaralıq ekspertlerdiń esabatlarına bola, pandemiya dáwirindegi jalpı talaptıń tómenlewi, bazarǵa shıǵıw jollarınıń jabılıwı hámde mámleket tárepinen kórilgen proflaktika jumısları isbilermen shaxlardıń iskerligine keri tásir kórsetken.[2] Kesteden kóriwimiz múmkin 2019-2020-jıllar aralıǵında JIÓde kishi isbilermenlik úlesi birqansha tez páseygen.
3. Sanaattıń rawajlanıwı hám ekonomikanıń diversifikaciyalanıwı. Ayırım rawajlanǵan mámeleketlerde sanaat ekonomikanıń júregi bolǵanlıǵı sıyaqlı onı rawajlandırıw hámde ekonomikada básekini támiyinlew ushın ekonomikanı diversifikaciyalaw áhmiyetli esaplanadı. Sol sebepli soŋǵı jılları sanaattıń ulıwma ekonomikadaǵı úlesi artıwı júz bermekte hámde házirgi waqıtta JIÓdegi úlesi sham menen 32% ke jetti.[3]

Mámlekette xalıq bántliginiń tiykarı kishi isbilermenlik esaplanadı. JIÓ de úlesiniń tómen bolıwına qaramastan xalıqtıń tiykarǵı bólegi usı tarawda islewi xalıq dáramatlarınıń bir qansha tegis emes bólistirilgenliginen derek beredi(2-keste). Bul bolsa mámlekettiń kishi isbilermenlikti rawajlandırıwǵa qaratılǵan siyasatınıń áhmiyetin ashıwda áhmiyetli esaplanadı.

Aymaq	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Ózbekstan	74.3	75.1	75.6	76.7	77.6	77.9	78.2	78
Qaraqalpaqstan	71.1	72.3	71	73.7	74.8	74.5	75.1	75.1
Andijan	81	82.4	82.8	83.3	83.7	83.8	84.4	84.2
Buxara	76.5	76.8	77.3	78.5	78.8	78.5	78.5	78.5

[2] https://www.undp.org/uz/uzbekistan/publications/2020-yilning-ikkinchi-choragida-covid-19/koronavirus-infektsiyasining-kichik-va-orta-biznes-korxonalariga-tasirini-organish

[3] https://statbase.org/data/uzb-industry-value-added-share/

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

Jizzax	78.3	79.1	80.3	81	81.4	81.7	81.8	80.9
Qashqadarya	74.8	76.1	77	77.9	78.7	79.6	79.9	80
Nawayı	55.8	56	58.8	59.4	60.2	60.3	60.3	59.3
Namangan	78.7	80.2	80.7	81.7	83	83.3	83.3	83.5
Samarqand	82	82.3	81.8	83.2	83.7	84.1	84.5	84.5
Surxandárya	75	76.3	77.5	79	79.9	80.3	80.9	80.9
Sirdárya	77.5	78.5	77.5	79	79.4	79.4	79.4	78.8
Tashkent	72.7	73.4	74.2	75.3	76.3	76.8	76.9	75.1
Ferǵana	77	76.3	77.3	78.9	80	80.3	80.5	80.6
Xorezm	78.4	79.6	79.1	78.5	82.1	82.4	82.8	82.2
Tashkent qalası	56.8	57.1	57.3	57.5	57.6	57	56.6	56.7
Aymaq	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Ózbekstan	78	76.3	76.2	74.5	74.5	73.9	74	74.5
Qaraqalpaqstan	75.1	75.6	74.9	74.2	74.2	74.1	74.5	75.1
Andijan	84.2	81.7	82.1	80.8	80.7	80.2	80.7	81.3
Buxara	78.5	76.5	76.1	74.9	74.2	74.3	74.5	74.5
Jizzax	80.9	79	79.7	78.4	78.8	77.3	77.1	77
Qashqadarya	80	79	78.5	78.1	78.5	78.2	78.1	78.7
Nawayı	59.3	56.2	55	51.9	52.3	51.1	52.1	52.3
Namangan	83.5	83	82.8	81.6	82.2	81	80.9	81.8
Samarqand	84.5	83.1	82.8	81.7	81.5	80.9	81.1	81.2
Surxandárya	80.9	79.4	79.6	78.2	78.4	76.9	76.8	77.8
Sirdárya	78.8	77.4	76.4	74.5	74.4	72.9	71.9	73.6
Tashkent	75.1	73.2	72.8	70.8	69.8	70	70.6	71.1
Ferǵana	80.6	78.9	79.4	78.4	78.5	78.7	79.1	80.4
Xorezm	82.2	80.6	80.4	79.3	79.1	78.1	78.5	79.3
Tashkent qalası	56.7	53.1	53.7	49.7	50.2	50	49.4	48.4

2-keste. Kishi isbilermenlik subyektlerinde xalıqtıń bántlik dárejesi.

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

Joqarıdağı kesteden kóriwimiz múmkin bolǵan áhmiyetli faktorlardan biri bul xalıqtıń bántlik dárejesi aymaqlarǵa qarap keskin parıq etedi: Tashkent qalasında bul kórsetkish 48,4 %, Namangan wálayatında 82% ke teń. Sol sebepli kishi isbilermenlikti rawajlandırıwda mámleket siyasatı aymaqlar kesiminde parıq etedi.

1. 2019-jıldan Moynaq rayonın rawajlandırıwda jedel qádem qoyıldı: infrastruktura, ekonomika, isbilermenlik rawajlanıwına qaratılǵan Ministrler Kabinetiniń “Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Moynaq rayonın kompleksli sociallıq-ekonomikalıq rawajlandırıw ilajları haqqındağı” 2019-jıl 16-yanvarda 37-sanlı qararı qabıl etildi.[4]
2. “Ándijan wálayatında mámleket hám isbilermenlik subyektleri arasında óz-ara paydalı birge islesiw sistemasin engiziw ilajlari haqqında”ǵı Ministrler Kabinetiniń 2026-jıl 19-marttağı 112-san qararı Ándijanda isbilermenlerdi qollap-quwatlawdı jáne de attıradı.[5]

Kishi isbilermenliktiń JIÓ hámde xalıq bántliginde kólemin korrelyacion analiz etilgende tómendegi kestege iye bolamız:(3-keste)

Aymaq	2010-2016	2017-2024	2010-2024
Ózbekstan	0.735	0.941	0.854
Qaraqalpaqstan	0.537	0.672	0.513
Andijan	0.674	0.837	0.554
Buxara	0.787	0.758	0.128
Jizzax	0.309	0.868	0.415
Qashqadarya	0.697	0.679	0.567
Nawayı	0.605	0.95	0.938
Namangan	0.857	0.898	0.81
Samarqand	0.271	0.961	0.807
Surxandárya	0.587	0.918	0.56
Sirdárya	0.59	0.963	0.776
Tashkent	0.492	0.944	0.897
Ferǵana	0.532	0.529	0.512
Xorezm	0.51	0.872	0.632
Tashkent qalası	-0.549	0.823	0.813

3-keste. Kishi isbilermenlik JIÓ hámde bántlikte kólemleri korrelyacion baylanısı

[4] Ministrler Kabinetiniń 2019-jıl 16-yanvardağı 37-sanlı qararı

[5] Ministrler Kabinetiniń 2026-jıl 19-marttağı 112-san qararı

ISSN: 2224-6878 | Pakistan Volume 6, No. 6.

IF: 15.9 | 2026 http://waerasia.org/index.php/ijtar

Usı keste tiykarında biz kishi isbilermenliktiń qanshelli áhmiyetliligi, JIÓ hámde xalıq bántligi ortasında júdá kúshli baylanıs bar ekenligi belgili boladı. Mısalı, 2017-2024 jıllar aralıǵında bul kórsetkish Samarqand ushın 0.961ge, yaǵnıy derlik funkcional baylanısqa teń. Bul baylanıslardı tereńrek analizlew keleshekte mámleket rawajlanıwı hám perspektivaların belgilewde áhmiyetli esaplanadı.

Juwmaqlap aytqanda, kishi isbilermenlik mámleketimiz ekonomikası hám xalıq dáramatınıń tiykarı esaplanadı. Onı tereńirek analizlew dáwir talabı hám áhmiyetli mashqalalarınan biri, al JIÓ hám xalıq bántligi arasında korrelyacion baylanıs bul mashqalanıń qanshelli zárúrligin taǵı bir márte kórsetedi.

Paydalanılǵan ádebiyatlar

1. https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/small-business-and-entrepreneurship-2
2. https://www.undp.org/uz/uzbekistan/publications/2020-yilning-ikkinchi-choragida-covid-19/koronavirus-infektsiyasining-kichik-va-orta-biznes-korxonalariga-tasirini-organish
3. https://statbase.org/data/uzb-industry-value-added-share/
4. Ministrler Kabinetiniń 2019-jıl 16-yanvardaǵı 37-sanlı qararı.
5. Ministrler Kabinetiniń 2026-jıl 19-marttaǵı 112-san qararı